

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SYSTÉM ZAJIŠTĚNÍ VOLNOČASOVÝCH
AKTIVIT PRO DĚTI V BŘEZNICI A OKOLÍ JAKO
NÁSTROJ PREVENCE SOCIÁLNĚ
PATOLOGICKÉHO A RIZIKOVÉHO JEDNÁNÍ
DĚTÍ A MLÁDEŽE**

Autor práce: Nikola Hamplová, DiS.

Studijní program: Veřejná správa

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA, LL.M.

Katedra: Katedra managementu veřejné správy

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Nikola Hamplová, DiS.

Studijní program: Veřejná správa

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Píbram

Název bakalářské práce: Systém zajištění volnočasových aktivit pro děti v Březnici a okolí jako nástroj prevence sociálně patologického a rizikového jednání dětí a mládeže

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The System of Providing Leisure Activities for Children in Březnice and its Surroundings as a Tool for Preventing Socially Pathological and Risky Behavior of Children and Youth

Katedra: Katedra managementu veřejné správy

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Mgr. Zuzana Kocíková, MBA, LL.M.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): listopad 2024

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem této práce je zhodnotit systém volnočasových aktivit pro děti a mládež v Březnici a jejím okolí s ohledem na dostupnost, rozmanitost a atraktivitu nabízených aktivit, včetně posouzení spolupráce zainteresovaných subjektů. Vedlejším cílem je posoudit, do jaké míry tento systém přispívá k prevenci sociálně patologických a rizikových jevů mezi dětmi a mládeží v regionu a navrhnout doporučení na rozšíření a zkvalitnění volnočasových aktivit s cílem zvýšit jejich preventivní účinek proti sociálně patologickému a rizikovému chování mládeže.

Student: Nikola Hamplová, DiS	16.11.2024 datum	Hamplová podpis
Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA, LL.M.	16.11.2024 datum	podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9.12.2024 datum	J. Dušek podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	5.12.2024 datum	M. Sapík podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9.12.2024 datum	J. Dušek podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Zuzaně Kocíkové, MBA, LL.M. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

HAMPLOVÁ, N. *Systém zajištění volnočasových aktivit pro děti v Březnici a okolí jako nástroj prevence sociálně patologického a rizikového jednání dětí a mládeže.* Příbram: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 53 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA, LL.M.

Klíčová slova: volnočasové aktivity, prevence, sociálně patologické a rizikové chování

Tato bakalářská práce se zabývá komplexním zhodnocením systému volnočasových aktivit pro děti a mládež v Březnici a jejím okolí, přičemž klade důraz na jejich klíčovou roli v primární prevenci sociálně patologického a rizikového chování. Práce analyzuje dostupnost, rozmanitost a atraktivitu stávající nabídky aktivit a zkoumá efektivitu spolupráce mezi klíčovými aktéry, jako jsou veřejná správa, neziskové organizace a školy, které se podílejí na jejich organizaci a financování. Teoretická část vymezuje základní pojmy a mapuje zapojení relevantních subjektů.

Praktická část využívá kvalitativní výzkumnou metodu, konkrétně polostrukturované rozhovory s představiteli těchto aktérů, s cílem identifikovat silné a slabé stránky systému, překážky spolupráce a shromáždit návrhy na jejich zlepšení. Získaná data jsou analyzována prostřednictvím metody kódování a diskutována v kontextu teoretických poznatků, s cílem navrhnout opatření pro zkvalitnění a rozšíření preventivního potenciálu volnočasových aktivit v dané lokalitě.

ABSTRACT

HAMPLOVÁ, N. *The System of Providing Leisure Activities for Children in Březnice and its Surroundings as a Tool for Preventing Socially Pathological and Risky Behavior of Children and Youth*. The College of European and Regional Studies, 2025. 53 pgs. Supervisor: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA, LL.M.

Key words: leisure activities, prevention, socio-pathological and risky behaviour

This bachelor's thesis deals with a comprehensive evaluation of the system of leisure activities for children and youth in Březnice and its surroundings, emphasizing their key role in the primary prevention of socially pathological and risky behavior. The thesis analyzes the availability, diversity, and attractiveness of the current offer of activities and examines the effectiveness of cooperation between key actors, such as public administration, non-profit organizations, and schools, which participate in their organization and financing. The theoretical part defines basic concepts and maps the involvement of relevant entities.

The practical part uses a qualitative research method, specifically semi-structured interviews with representatives of these actors, in order to identify the strengths and weaknesses of the system, obstacles to cooperation, and to collect suggestions for its improvement. The obtained data are analyzed using the coding method and discussed in the context of theoretical knowledge, with the aim of proposing measures to improve and expand the preventive potential of leisure activities in a given location.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Vymezení základních pojmů.....	12
2.1 Volnočasové aktivity.....	12
2.2 Sociálně patologické a rizikové chování.....	14
2.3 Prevence	15
3 Role subjektů v prevenci.....	17
3.1 Veřejná správa.....	17
3.2 Neziskové organizace.....	18
3.3 Místní akční skupiny	18
3.3.1 Příklady konkrétních subjektů v Březnici	19
4 Modely spolupráce	20
4.1 Úspěšné projekty	20
4.2 Neúspěšné projekty	21
5 Nástroje a strategie prevence	23
5.1 Prevenční aktivity organizované školami a vzdělávacími institucemi	23
5.2 Role volnočasových aktivit v prevenci sociálně patologických jevů.....	24
5.3 Působení neziskových organizací a komunitních center v oblasti prevence...	24
5.4 Spolupráce veřejné správy a samosprávy při realizaci preventivních opatření	25
6 Podpora veřejné správy	26
6.1 Legislativa.....	26
6.2 Financování.....	27
7 Výzkumná část.....	29
7.1 Charakteristika respondentů.....	29
7.2 Analýza rozhovorů s klíčovými aktéry	30
7.2.1 Analýza rozhovoru s matrikářkou a zakládající členkou spolku KGB ...	30

7.2.2	Analýza rozhovoru s vedoucí odboru vnitřních věcí a bývalou předsedkyní místního fotbalového klubu SK Březnice 1918, z. s.	33
7.2.3	Analýza rozhovoru s instruktorkou dětské jógy a gymnastiky, organizátorkou příměstských táborů v Březnici	35
7.2.4	Analýza rozhovoru s pracovnící Rodinného centra Pampeliška Březnice, z. s., která se věnuje organizaci volnočasových aktivit pro rodiny s malými dětmi 37	
7.2.5	Analýza rozhovoru s maminkou žijící v Březnici, která aktivně využívá místní volnočasové aktivity pro děti	40
7.2.6	Shrnutí kódů u jednotlivých respondentů	42
7.3	Analýza identifikovaných kódů	43
7.4	Závěrečná vyhodnocení	44
Závěr		46
Seznam použitých zdrojů		48
Seznam zkratk		51
Seznam obrázků a tabulek.....		52
Seznam příloh		53
Přílohy		54

Úvod

Volný čas dětí a mládeže představuje zásadní roli v jejich vývoji a socializaci. Způsob, jakým mladí lidé tráví své volné chvíle, má vliv na formování jejich osobnosti, hodnotového systému a postojů k okolnímu světu. V současné společnosti, která čelí různým sociálním rizikům, nabývá stále většího významu smysluplné využití volného času jako efektivní nástroj primární prevence sociálně patologického a rizikového chování. Zejména v menších městech a obcích je však zajištění dostupné a pestré nabídky aktivit často limitováno různými faktory, mezi které patří omezené finanční a personální zdroje či nízká míra spolupráce mezi jednotlivými aktéry. Organizované volnočasové aktivity mohou dětem a mládeži nabídnout alternativu k potenciálně negativním vlivům, poskytnout jim bezpečné prostředí pro rozvoj zájmů, dovedností a sociálních vazeb, a tím posilovat jejich odolnost vůči rizikovým jevům jako mohou být závislosti, kriminalita či rizikové formy chování.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na systém zajištění volnočasových aktivit pro děti a mládež v Březnici a jejím okolí a na jeho klíčovou roli v prevenci sociálně patologického a rizikového chování. Vzhledem k tomu, že volnočasové aktivity představují pro mladou generaci důležitý preventivní mechanismus, je nezbytné kriticky zhodnotit jejich dostupnost, rozmanitost a atraktivitu. Stejně tak je klíčové analyzovat efektivitu spolupráce mezi jednotlivými aktéry, kteří se v Březnici podílejí na organizaci těchto aktivit, a to včetně veřejné správy, neziskových organizací a školských zařízení.

Hlavním cílem této práce je proto zhodnotit stávající systém volnočasových aktivit v dané lokalitě, identifikovat jeho silné a slabé stránky z hlediska výše zmíněných kritérií a posoudit, jakým způsobem tyto aktivity přispívají k prevenci negativních jevů mezi dětmi a mládeží. Vedlejším cílem je pak na základě zjištění navrhnout konkrétní doporučení pro rozšíření a zkvalitnění nabídky volnočasových aktivit tak, aby se maximalizoval jejich preventivní potenciál. Práce si tak klade za cíl nejen popsat současný stav, ale především identifikovat možná řešení a navrhnout opatření směřující ke zlepšení systému volnočasových aktivit v Březnici a okolí.

Pro dosažení stanovených cílů bude v této práci využita kvalitativní výzkumná metodologie. Hlavní metodu sběru dat budou představovat polostrukturované rozhovory s klíčovými aktéry působícími v oblasti volnočasových aktivit v Březnici. Mezi respondenty budou patřit zástupci veřejné správy, představitelé komunitních

a neziskových organizací. Tyto rozhovory umožní získat detailní vhled do aktuálního stavu spolupráce, odhalit existující překážky a shromáždit cenné návrhy na zlepšení.

Struktura práce je rozdělena tak, aby nejprve vymezila klíčové teoretické pojmy, jako jsou volnočasové aktivity, prevence a sociálně patologické jevy. Následně se práce zaměří na modely spolupráce a nástroje preventivních strategií, a to i s ohledem na podporu ze strany veřejné správy. Empirická část práce představí metodologii výzkumu, charakteristiku respondentů a analýzu získaných dat, která vyústí v závěrečné shrnutí a doporučení.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit systém volnočasových aktivit pro děti a mládež v Březnici a jejím okolí s důrazem na jejich dostupnost, rozmanitost a atraktivitu. Práce se zaměřuje na analýzu současné nabídky aktivit a na způsoby, jakými tyto aktivity přispívají k prevenci sociálně patologických a rizikových jevů mezi dětskými a mládežnickými skupinami. Dalším důležitým aspektem je posouzení efektivity spolupráce mezi jednotlivými aktéry zapojenými do organizace volnočasových aktivit, jako jsou veřejná správa, neziskové organizace a školy.

Vedlejším cílem práce je navrhnout možná doporučení pro rozšíření a zkvalitnění těchto aktivit tak, aby se zvýšil jejich preventivní účinek proti sociálně patologickému a rizikovému chování mládeže. Práce si tak klade za cíl nejen popsat stávající situaci, ale také identifikovat možná řešení a navrhnout opatření vedoucí ke zlepšení současného stavu.

Tato bakalářská práce využívá kvalitativní výzkumné metody, zejména polostrukturované rozhovory s klíčovými aktéry v oblasti volnočasových aktivit v Březnici. Hlavními respondenty jsou představitelé veřejné správy, komunitních organizací, neziskových organizací a škol. Tyto rozhovory se zaměřují na identifikaci silných a slabých stránek současné spolupráce a na získání návrhů na její zlepšení.

Shromážděná data budou analyzována metodou kódování, která umožní kategorizaci a interpretaci odpovědí respondentů podle významových tematických oblastí. Následně budou výsledky vyhodnoceny a diskutovány s důrazem na jejich praktickou aplikovatelnost a na možná opatření pro zlepšení současné situace.

2 Vymezení základních pojmů

Tato analytická kapitola se systematicky věnuje definováním klíčových pojmů nezbytných pro pochopení vztahů mezi volným časem, rizikovým chováním a preventivními opatřeními. Na základě kritické analýzy odborné literatury budou představena témata volnočasových aktivit, sociálně patologického chování a prevence.

2.1 Volnočasové aktivity

Volný čas představuje podstatnou součást lidského života a hraje klíčovou roli ve fyzickém, psychickém a sociálním rozvoji jedince. V kontextu moderní společnosti, charakterizované rychlým životním stylem a permanentním tlakem na výkonnost, nabývá účelné využití volného času zásadního významu. Smysluplné a aktivní využití volného času je nezbytné pro osobnostní rozvoj, sebevzdělávání a seberealizaci jednotlivce, bez ohledu na jeho věkovou strukturu, sociální status nebo individuální ambice. Volný čas lze trávit různorodými aktivitami, které mohou být relaxační, kreativní, vzdělávací nebo sportovní.

Existuje několik teoretických přístupů k definici volného času. Mezi významné definice od Hofbauera patří pojetí volného času jako:

„Čas, kdy člověk nevykonává činnost pod určitým tlakem, který vyplývá z jeho sociálních rolí. Činnost, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svobodného rozhodnutí a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.“¹

K dalším patří například definice od Jany Veselé, která definuje volný čas jako:

„Souhrn činností, které může člověk, provozovat s plnou libovůlí, buď pro odpočinek nebo pobavení, či pro rozvoj svých znalostí nebo nezištné školení, pro svou dobrovolnou účast na společenských záležitostech nebo svobodnou tvůrčí činnost poté, když se uvolnil ze závazků pracovních, rodinných i společenských.“²

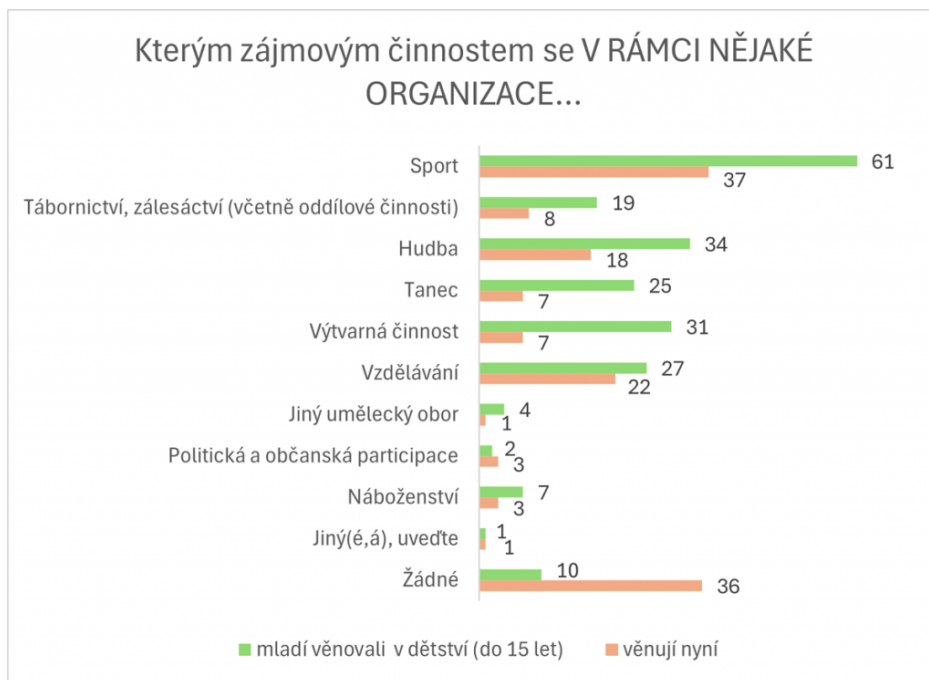
Na základě uvedených definic lze konstatovat, že volný čas slouží nejen k regeneraci a relaxaci, ale také hraje roli v prevenci sociálně patologických jevů, zejména u dětí

¹ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. S. 13. ISBN 80-7178-927-5.

² VESELÁ, J. *Základy sociologie volného času*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1999. s. 80. ISBN 80-719-4187-5.

a mládeže. Organizované volnočasové aktivity mohou mít pozitivní dopad na psychické zdraví, osobnostní rozvoj a posilování sociálních vazeb.

Obrázek č. 1: Graf účasti mladých lidí na organizovaných aktivitách – 2025³

Tento graf znázorňuje zapojení mladých lidí do organizovaných zájmových aktivit a jeho proměnu v čase. Jedná se o aktuální data z roku 2025, která potvrzují, že s rostoucím věkem dochází k poklesu účasti v těchto činnostech, přesto se určité skupiny mladých nadále věnují organizovaným aktivitám. Nejvýznamnější oblastí je sport, který byl nejčastější volbou jak v dětství (61 %), tak i v pozdějším věku (37 %).

V období do 15 let děti často navštěvují hudební kroužky (34 %), výtvarnou činnost (31 %), vzdělávací aktivity (27 %) nebo se zapojují do tábornických a oddílových činností (19 %). Naopak pouze 10 % dětí do 15 let neabsolvovalo žádnou organizovanou zájmovou aktivitu.

V období mezi 15 až 29 lety zůstává po sportu nejčastější oblastí vzdělávání (22 %), u kterého je patrný pouze mírný pokles oproti dětství (o 5 procentních bodů). Ostatní aktivity zaznamenávají výraznější úbytek zapojených, avšak hudba zůstává nejpopulárnější uměleckou oblastí (18 %). Tanci a výtvarné činnosti se v tomto věkovém období věnuje pouze 7 % mladých. Jiné umělecké obory, politická a občanská participace

³ANDRESOVÁ, N., *Nejdůležitější je, aby mě aktivita bavila: Přístup mladých lidí k trávení volného času*. Online. 2025. [cit. 2025-03-20]. Dostupné z WWW: <https://crdm.cz/clanky/youthwiki/nejdulezitejsi-je-aby-me-aktivita-bavila-pristup-mladych-lidi-k-traveni-volneho-casu/>.

či náboženské aktivity se řadí mezi méně časté formy organizovaného trávení volného času.⁴

2.2 Sociálně patologické a rizikové chování

„Sociální patologie je shrnující pojem pro nezdravé, nenormální, obecně nežádoucí společenské jevy, tzn. společensky nebezpečné, negativně sankcionované formy deviantního chování. Je součástí sociální deviace, její vystupňovanou formou. Vznik a existence sociálně patologických jevů je výslednicí působení faktorů biologických, psychologických, sociálních, kulturních a dalších.“⁵

V současném globalizovaném světě lze identifikovat rostoucí výskyt sociálně patologických jevů, které představují dysfunkční a společensky nežádoucí elementy pro společnost. Tyto jevy nejsou specifické pouze pro českou společnost, nýbrž představují transnacionální problém. Jejich míra nebezpečnosti se odvíjí od porušování společenských norem, které definují pravidla chování v dané sociální skupině. Dodržování těchto norem je klíčové pro fungování společnosti, přičemž jejich nedodržení zpravidla vyvolává sankce či trest.⁶

„Rizikové chování je takové chování, které přímo nebo nepřímo ústí v psychosociální nebo zdravotní poškození jedince, jiných osob, majetku nebo prostředí.“⁷

Rizikové chování je charakteristické pro každou generaci a má své historické a kulturně specifické projevy. Mládež v tomto vývojovém období často usiluje o nezávislost, především vůči rodičovské autoritě, a současně testuje společenské hranice. Tato životní perioda je charakteristická experimentálním chováním a intenzivními procesy formování individuální identity. Pouze minoritní segment mladé populace prochází touto vývojovou fází bez jakékoliv formy rizikového chování.⁸ Podle Miovského zahrnuje rizikové chování následující typy:

- Šikana a extrémní projevy agrese
- Záškoláctví

⁴ ANDRESOVÁ, N., *Nejdůležitější je, aby mě aktivita bavila: Přístup mladých lidí k trávení volného času*. Online. 2025. [cit. 2025-03-20]. Dostupné z WWW: <https://crdm.cz/clanky/youthwiki/nejdulezitejsi-je-aby-me-aktivita-bavila-pristup-mladych-lidi-k-traveni-volneho-casu/>.

⁵ JÚVA, V., et al. *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*. Brno : Paido, 2001. S. 89. ISBN 80-85931-95-8.

⁶ FISCHER, S., ŠKODA, J., *Sociální patologie*. Praha: Grada, 2014. s. 15. ISBN 978-80-247-5046-0.

⁷ MACEK, P. *Adolescence*. 2. upravené vydání. Portál, 2003. s. 14. ISBN 80-17178-747-7.

⁸ SOBOTKOVÁ, V. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). s. 9. ISBN 978-80-247-4042-3.

- Rizikové sporty a chování v dopravě
- Rasismus a xenofobie
- Negativní vliv sekt
- Sexuální rizikové chování
- Adiktologické problémy
- Poruchy příjmu potravy
- Syndrom CAN (týrané, zneužívané a zanedbávané dítě⁹)

Klíčovou roli v prevenci těchto sociálně patologických fenoménů sehrávají primární socializační činitelé – rodina, edukační instituce a širší komunitní prostředí, které disponují potenciálem nabídnout alternativní volnočasové aktivity podporující harmonický vývoj adolescentní populace.

2.3 Prevence

Pojem prevence pochází z latinského *praevenire*, což znamená předcházet nebo předstihnout. Prevence reprezentuje systematický komplex opatření zaměřených na eliminaci nežádoucích jevů, mezi něž řadíme chorobné stavy, závislostní chování, interpersonální konflikty či násilné projevy. Pedagogický slovník definuje prevenci jako „soubor opatření zaměřených na předcházení nežádoucím jevům“.¹⁰

Miovský rozšiřuje tuto definici a charakterizuje prevenci jako komplexní intervenci zahrnující výchovné, vzdělávací, zdravotnické a sociální aktivity, jejichž cílem je předcházet výskytu rizikového chování, zamezovat jeho další progresi, zmírňovat existující formy rizikového chování a pomáhat řešit jeho důsledky.¹¹

Prevence zahrnuje tři úrovně: primární, sekundární a terciární prevenci. Tyto strategie jsou klíčové pro ochranu dětí a mládeže a minimalizaci rizik souvisejících s jejich chováním.

- Primární prevence – zaměřena na širokou populaci, jejím cílem je zabránit vzniku rizikového chování. Zahrnuje především edukační programy implementované ve vzdělávacích institucích a komunitních centrech. Tyto programy často

⁹ MIOVSKÝ, M. *Prevence rizikového chování ve školství*. Univerzita Karlov. 1. lékařská fakulta, 2015. s. 24. ISBN: 978-80-7422-392-1.

¹⁰ PRŮCHA, J., et al. *Pedagogický slovník: Nové, rozšířené a aktualizované vydání*. Praha: Portál, 2013. s. 70. ISBN: 978-80-262-0403-9.

¹¹ MIOVSKÝ, M. *Prevence rizikového chování ve školství*. Univerzita Karlov. 1. lékařská fakulta, 2015. s. 25. ISBN: 978-80-7422-392-1.

využívají interaktivní metodiky a peer-education přístupy, které výzkumy identifikují jako nejefektivnější.

- Sekundární prevence – soustředí se na rizikové skupiny s vyšší pravděpodobností rozvoje rizikového chování. Typickými příklady jsou intervence zaměřené na adolescenty z dysfunkčních rodin nebo socioekonomicky znevýhodněných lokalit. Tyto programy často kombinují individuální poradenství s aktivitami zaměřenými na rozvoj sociálních kompetencí.
- Terciární prevence – zaměřena na jedince, kteří již rizikové chování projevili, s cílem zmírnit jeho dopady a zabránit recidivě. Tato úroveň zahrnuje terapeutické programy a resocializační aktivity.¹²

¹² ČECH, T. *Prevence. Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Vyd. 1. Praha: Togga, 2012. S. 110. ISBN 978-80-87258-89-7.

3 Role subjektů v prevenci

Prevence sociálně patologického chování představuje rozsáhlý a komplexní společenský úkol, který vyžaduje koordinovanou spolupráci různých institucí a organizací. Klíčovými aktéry v tomto procesu jsou především subjekty veřejné správy, neziskové organizace a další společenské instituce, které se prostřednictvím vzájemně provázaných aktivit snaží o minimalizaci výskytu rizikového chování u dětí a mládeže.

Pro efektivní realizaci preventivních strategií je zásadní především vzájemná komunikace mezi jednotlivými subjekty, schopnost koordinace činností a respektování specifických podmínek konkrétního prostředí. Neméně důležitým faktorem je také průběžné hodnocení dopadů přijatých opatření a jejich pravidelná adaptace s ohledem na měnící se společenské podmínky, aktuální vývoj a potřeby cílové skupiny. Každý z aktérů podílející se na prevenci přináší do tohoto systému své specifické kompetence a nástroje, které v souhrnu tvoří komplexní preventivní mechanismus.¹³

3.1 Veřejná správa

Veřejná správa je definována jako soubor činností organizovaných a realizovaných v předem stanoveném právním a institucionálním rámci, přičemž jejich hlavním cílem je ochrana veřejného zájmu. V oblasti prevence sociálně patologických jevů sehraává významnou úlohu, neboť se podílí na tvorbě legislativních norem, poskytuje metodickou podporu a zajišťuje financování preventivních programů.

Mezi klíčové aktivity veřejné správy patří legislativní opatření zaměřená na ochranu dětí a mládeže, podpora vzdělávacích a výchovných iniciativ a spolupráce s neziskovým sektorem a akademickými institucemi. Významným prvkem v této oblasti jsou rovněž samosprávné celky, tedy obce a kraje, které hrají zásadní roli při přímém financování preventivních programů a podpory komunitních aktivit, jejichž cílem je eliminace chování u mladých lidí.

Nezbytná je také spolupráce veřejné správy s odbornými pracovišti působícími v oblasti sociální prevence a pedagogiky, protože toto partnerství zajišťuje efektivitu přijatých opatření a umožňuje pružnou reakci na aktuální výzvy.¹⁴

¹³ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence: [možné příčiny, současná struktura, programy prevence kriminality mládeže]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1998. s. 266. ISBN 80-7178-226-2.

¹⁴ ZIMEK, J. *Ústavnost a český ústavní vývoj 4*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 30. ISBN 978-80-210-5255-0.

3.2 Neziskové organizace

Neziskové organizace hrají v prevenci sociálně patologických jevů nezastupitelnou roli, neboť poskytují širokou škálu podpůrných služeb a realizují preventivní programy. Jsou významným indikátorem společenského rozvoje a umožňují sdružování občanů a podporu zájmových skupin. Na rozdíl od komerčních subjektů řízených primárně ziskovou motivací se neziskové organizace prioritně zaměřují na oblasti, které negenerují bezprostřední ekonomický profit, ale jsou zásadní pro rozvoj společnosti.

V oblasti prevence sociálně patologických jevů představují neziskové organizace flexibilní a inovativní realizátory preventivních programů, schopné pružně reagovat na aktuální společenské potřeby a implementovat specializované intervenční strategie. Tyto organizace se často zaměřují na specifické skupiny, jako jsou rodiny s dětmi, mládež ohrožená sociálním vyloučením nebo osoby se zdravotním postižením. Díky své otevřenosti a schopnosti reagovat na aktuální potřeby společnosti významně přispívají k rozvoji preventivních opatření a posilování sociální soudržnosti.¹⁵

3.3 Místní akční skupiny

Místní akční skupiny (MAS) představují nezávislá společenství, která sdružují veřejný, soukromý i neziskový sektor s cílem podpory regionálního rozvoje. Jejich činnost je financována z evropských a národních dotačních programů a hlavním cíle je realizace komunitně vedeného místního rozvoje, který vychází z iniciativ a potřeb místních obyvatel.

Základní principy fungování MAS zahrnují komunitně vedený místní rozvoj, plánování strategií zdola a vytváření partnerství s místními obyvateli, podnikatelskými subjekty a samosprávami. Podporují inovativní nápady a mezisektorovou spolupráci, čímž přispívají k cílenému a efektivnímu rozvoji lokálních komunit. V kontextu prevence sociálně patologických jevů umožňují MAS vytváření a realizaci komplexních preventivních strategií přímo v daném regionu s přihlédnutím ke specifickým místním potřebám. Díky své znalosti místního prostředí a propojení s lokálními aktéry dokážou MAS identifikovat rizikové faktory a efektivně alokovat zdroje na jejich eliminaci. Výzkumné studie potvrzují, že preventivní programy realizované prostřednictvím MAS, které jsou pevně zakotvené v místním prostředí, dosahují výrazně vyšší úspěšnosti než

¹⁵KRECHOVSKÁ, M., et al. *Řízení neziskových organizací – klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Grada, 2018. s. 14. ISBN 978-80-247-3047-2.

univerzální programy. Tento rozdíl je především důsledkem jejich schopnosti přizpůsobit se specifickým sociálním, kulturním a ekonomickým podmínkám dané lokality.¹⁶

3.3.1 Příklady konkrétních subjektů v Březnici

V Březnici působí řada organizací, které se aktivně podílejí na prevenci sociálně patologických jevů a na podpoře volnočasových aktivit pro děti a mládež. Mezi nejvýznamnější lokální aktéry v této oblasti patří:

- Rodinné centrum Pampeliška z. s. – dlouhodobě působící spolek, jehož činnost je orientována na realizaci kulturně-společenských a volnočasových aktivit v Březnici a přilehlých lokalitách. Organizace se zaměřuje na sdružování rodičů s dětmi raného věku a rodiny s dětmi v předškolním a mladším školním věku. Nabízí pestrou škálu kroužků, odborného poradenství a různé volnočasové aktivity zaměřené na podporu rodinného života.¹⁷
- Kulturní gang Březnice – spolek, který vznikl v roce 2004 a výrazně přispívá k oživení kulturního dění ve městě. Organizuje rozmanité kulturní a volnočasové aktivity a své působiště má na tzv. starém kluzišti, které vlastními silami přetvořil na místo konání venkovních akcí. Aktivně se podílí na rozvoji místního společenského života a podporuje komunitní setkávání.¹⁸
- Dobročinný spolek sv. Máří Magdalény, z. s. – organizace zaměřená na poskytování sociálního poradenství, organizaci komunitních setkání a podporu seniorů i menšinových skupin. Svými aktivitami přispívá k integraci znevýhodněných skupin a posilování soudržnosti místní komunity.¹⁹

Tyto organizace představují důležité pilíře komunitní prevence a svými aktivitami výrazně přispívají k rozvoji lokální společnosti a ke snižování rizika sociálně patologických jevů.

¹⁶ *Co jsou MAS?* Online. 2021. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: <https://www.nsmas.cz/o-nas/co-jsou-mas/>.

¹⁷ *Rodinné centrum Pampeliška z. s.* Online. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: https://www.rcpampeliska.cz/?page_id=247.

¹⁸ *Kdo jsme, proč jsme?* Online. KGB. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: <https://www.kgbbreznice.cz/o-nas>.

¹⁹ *DOBROČINNÝ SPOLEK SV. MÁŘI MAGDALÉNY Z. S.* [cit. 2025-03-14]. Online. Dostupné z WWW: <https://dobrocinnny-spolek-sv-mari-magdaleny.webnode.cz/o-nas/>.

4 Modely spolupráce

Modely spolupráce v oblasti prevence rizikového chování jsou klíčovým prvkem pro efektivní identifikaci, řešení a předcházení sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. Spolupráce různých subjektů umožňuje nejen systematické plánování preventivních opatření, ale také jejich efektivní implementaci a následné vyhodnocení. Mezi osvědčené modely spolupráce patří školní preventivní programy, jež propojují školy s pedagogicko-psychologickými poradnami. Díky této spolupráci se posilují vztahy mezi žáky a snižuje se pravděpodobnost výskytu rizikového chování prostřednictvím odborných konzultací, diagnostiky a cílených intervencí.

Významným nástrojem prevence jsou rovněž krajské akční plány, které jsou vypracovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s jednotlivými kraji. Tyto plány slouží k transformaci národní strategie primární prevence do konkrétních opatření realizovaných na regionální úrovni. Další důležitým prvkem je multidisciplinární spolupráce, jež propojuje vzdělávací instituce, neziskové organizace, bezpečnostní složky a poskytovatele sociálních služeb. Tento integrovaný přístup umožňuje komplexní řešení problematiky rizikového chování mládeže a přispívá k efektivnějším preventivním strategiím.²⁰

4.1 Úspěšné projekty

Příkladem efektivní spolupráce jsou adaptační pobyty pro žáky prvních ročníků, které organizují střední školy v Karlovarském kraji. Tyto pobyty se zaměřují na rozvoj osobnosti, formování třídního kolektivu a prevenci negativních jevů, jako je šikana či školní neúspěšnost. Projekty jsou finančně podporovány dotacemi z rozpočtu kraje. Úspěšnost těchto projektů spočívá ve schopnosti posilovat sociální vazby mezi žáky a vytvářet pozitivní školní klima, což přispívá k prevenci rizikového chování.²¹

Dalším příkladem je projekt Implementace a evaluace minimálního preventivního programu, realizovaný Klinikou adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Cílem tohoto projektu bylo vytvoření a ověření celonárodního systému školské prevence rizikového chování. Výsledkem projektu byla odborná publikace poskytující metodické materiály pro pedagogy a pomáhá jim při implementaci preventivních opatření

²⁰ *Avízo pokusného ověřování modelových školních vzdělávacích programů*. Online. 2024. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/avizo-pokusneho-overovani-modelovych-svp>.

²¹ *Projekty*. Online. 2022. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: https://www.ssstravovani.cz/neaktualni_projekty/.

ve školách. Vyhodnocení získaných dat ukázalo, že ve školách, které zavedly doporučené metodické postupy, došlo k 18% snížení výskytu rizikového chování.²²

V zahraničí lze zmínit například program Communities That Care (USA), jenž se zaměřuje na identifikaci rizikových a ochranných faktorů v komunitách a implementuje ověřené intervence zaměřené na snížení rizikového chování mezi mládeží. Program klade důraz na spolupráci mezi školami, rodinami a komunitními organizacemi. Jeho úspěšnost spočívá v jeho schopnosti přizpůsobení intervencí specifickým potřebám komunit a zapojení klíčových aktérů.²³

Mimořádně úspěšnou preventivní strategii reprezentuje rovněž The Icelandic Model (Island), který se soustředí na posílení rodinných vazeb, podporu účasti v organizovaných volnočasových aktivitách a striktní regulaci dostupnosti alkoholu pro mladistvé. Například konzumace alkoholu mezi 15–16letými studenty klesl z 42 % v roce 1998 na 5 % v roce 2018. Tento model je v současnosti implementován ve více než 20 zemích pod označením Youth in Europe²⁴

4.2 Neúspěšné projekty

Identifikace neúspěšných projektů je obtížnější, protože o nich bývá dostupných méně informací. Přesto lze uvést příklady preventivních programů, které selhaly v důsledku nedostatečné koordinace mezi zapojenými subjekty, chybějících finančních prostředků či nevhodně zvolených metod, jež neodpovídaly specifickým potřebám cílové skupiny.

Problémem často bývá také absence systematického hodnocení a zpětné vazby, což může vést k přetrvávání neefektivních preventivních opatření s minimálním dlouhodobým dopadem. Například některé programy zaměřené na prevenci užívání návykových látek mezi mládeží neuspěly, protože nebyly dostatečně přizpůsobeny kulturním a sociálním kontextům cílových skupin nebo nebyly adekvátně monitorovány

²² *Implementace a evaluace minimálního preventivního programu, systémových nástrojů ve vzdělávání a vytvoření sběrného systému v oblasti prevence rizikového chování pro pracovníky škol a školských zařízení na celostátní úrovni.* Online. 2015. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: <https://www.adiktologie.cz/implementace-a-evaluace-minimalniho-preventivniho-programu-systemovych-nastroju-ve-vzdelavani-a-vytvoreni-sberneho-systemu-v-oblasti-prevence-rizikoveho-chovani-pro-pracovniky-skol-a-skolskych-zarizen>.

²³ *Communities That Care.* Online. 2015. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: <https://www.ctc-network.eu/>.

²⁴ *The Icelandic Prevention Model.* Online [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: https://planetyouth.org/the-icelandic-prevention-model/?utm_source.

a hodnoceny. Důsledkem pak bylo nízké zapojení účastníků a minimální účinek na změnu rizikového chování.

Pro zajištění úspěšnosti preventivních programů je proto klíčová pečlivá příprava, efektivní koordinace mezi zapojenými aktéry, dostatečné financování a průběžné vyhodnocování efektivity. Jen tak lze zjistit, zda preventivní opatření bude reflektovat aktuální potřeby cílových skupin a jestli bude reagovat na měnící se společenské podmínky.²⁵

²⁵ MŠMT. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. Online. 2010. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>.

5 Nástroje a strategie prevence

Prevence sociálně patologických jevů a rizikového chování mezi dětmi a mládeží zahrnuje širokou škálu opatření, která vyžadují promyšlený, systematický a koordinovaný přístup ze strany všech relevantních aktérů. Efektivní prevence spočívá v propojení vzdělávacích, komunitních, sociálních a volnočasových aktivit, přičemž klíčový důraz je kladen na mezioborovou spolupráci a pravidelná hodnocení dopadů zavedených preventivních opatření. Tento komplexní přístup umožňuje identifikovat a řešit rizikové chování v rané fázi a poskytuje dlouhodobou podporu cílové skupině.

5.1 Prevenční aktivity organizované školami a vzdělávacími institucemi

Školy a vzdělávací zařízení patří mezi jeden z nejdůležitějších pilířů prevence rizikového chování, jelikož umožňují dlouhodobý a cílený přístup k dětem a mládeži v jejich přirozeném prostředí. K základním nástrojům školní preventivní činnosti bezesporu náleží minimální preventivní program (MPP), jenž determinuje záměry a postupy vzdělávacího zařízení v oblasti primární prevence sociálně nežádoucích jevů.²⁶ Nezastupitelnou úlohu zde sehrává školní metodik prevence, který zajišťuje organizaci a realizaci preventivních aktivit a zároveň spolupracuje s pedagogickým sborem i externími odborníky, jako jsou pedagogicko-psychologické poradny či sociální služby. Účinnost jeho působení je podmíněna nejen odpovídající profesní kvalifikací, ale rovněž institucionálním zázemím a integrací do širšího rámce školního poradenského pracoviště, které může zahrnovat i další odborníky jako školního psychologa, výchovného poradce či speciálního pedagoga.

Mezi efektivní nástroje prevence využívané ve školním prostředí patří:

- Vzdělávací programy a besedy orientované na prevenci šikany, závislostí, kybernetické kriminality a dalších forem rizikového jednání.
- Preventivní workshopy, které rozvíjejí sociální a emoční kompetence žáků, posilující jejich schopnost řešit konflikty a podporující zdravé vztahy.
- Tematické projektové dny a pravidelné třídnické hodiny, které podporují pozitivní klima ve třídním kolektivu a stimulují rozvoj kvalitních vrstevnických vztahů.²⁷

²⁶ MIOVSKÝ, M. *Prevence rizikového chování ve školství*. Univerzita Karlova. 1. lékařská fakulta, 2015. s. 140. ISBN: 978-80-7422-392-1.

²⁷ ŠIRŮČKOVÁ, M., et al. *Příklady dobré praxe programů školní prevence rizikového chování*. Vyd. 1. Praha: Togga, 2012. s. 85. ISBN 978-80-87258-91-0.

5.2 Role volnočasových aktivit v prevenci sociálně patologických jevů

Volnočasové aktivity představují zásadní prvek prevence, neboť dětem a mladým lidem nabízejí možnost smysluplného trávení volného času, rozvoj sociálních kompetencí a budování pozitivních hodnotových vzorců. Strukturované a pravidelně realizované volnočasové aktivity významně napomáhají k:

- Komplexnímu osobnostnímu rozvoji dítěte – podporují kreativitu, sebedisciplínu a samostatnost.
- Budování zdravého životního stylu – eliminují riziko závislostního chování a posilují psychickou i fyzickou odolnost.
- Osvojení pozitivních sociálních vzorců – umožňují navazování kvalitních vrstevnických vztahů.
- Zvyšování odolnosti vůči rizikovým faktorům – posilují ochranné faktory dítěte proti negativním vlivům prostředí.²⁸

Za mimořádně přínosné lze považovat především ty volnočasové programy, které propojují vzdělávací, sportovní a umělecké prvky, respektují individuální potřeby a preference účastníků a současně vytvářejí příležitosti pro rozvoj silných stránek a kompetencí.

5.3 Působení neziskových organizací a komunitních center v oblasti prevence

Neziskové organizace a komunitní centra mají v oblasti prevence rizikového chování nezastupitelnou roli, zejména díky své flexibilitě a schopnosti cíleně reagovat na specifické potřeby ohrožených skupin dětí a mládeže. Významným prvkem preventivního systému jsou nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM), která poskytují bezpečný prostor pro trávení volného času, odbornou poradenskou činnost a podporu sociálně znevýhodněným mladým lidem.

Mezi klíčové preventivní programy realizované neziskovými organizacemi patří:

- Terénní sociální práce, zaměřená na aktivní vyhledávání a podporu rizikových skupin.
- Intervenční programy pro děti a mládež, například mentoringové a resocializační projekty.

²⁸ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Portál, 2014. s. 29. ISBN 80-7178-295-5.

- Specializované programy zaměřené na prevenci kriminality, závislostí či domácího násilí, které se soustředí nejen na oběti, ale také na potenciální pachatele rizikového chování.²⁹

5.4 Spolupráce veřejné správy a samosprávy při realizaci preventivních opatření

Efektivní prevence vyžaduje koordinovanou spolupráci veřejné správy a samosprávy, které hrají klíčovou roli při tvorbě, financování a implementaci preventivních strategií. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ve spolupráci s jednotlivými kraji vytváří Národní strategii prevence rizikového chování, která stanovuje preventivní opatření na celostátní i regionální úrovni.

Zásadní aspekty spolupráce veřejné správy a samosprávy zahrnují:

- Tvorbu a realizaci lokálních preventivních strategií přizpůsobených konkrétním potřebám dané lokality.
- Koordinaci mezi školami, neziskovými organizacemi a dalšími aktéry prevence.
- Financování preventivních programů prostřednictvím dotačních mechanismů.
- Pravidelnou evaluaci a monitoring efektivity preventivních opatření za účelem jejich průběžného zlepšování a optimalizace.³⁰

Tímto způsobem lze zajistit, že preventivní opatření budou nejen efektivně realizována, ale také dlouhodobě udržitelná a přizpůsobená aktuálním potřebám cílových skupin.

²⁹ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Portál, 2011. s. 167. ISBN 978-80-7367-828-8.

³⁰ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. Online. 2010. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>.

6 Podpora veřejné správy

Veřejná správa představuje zásadní pilíř v komplexním systému prevence rizikového chování u dětí a mladistvých. Její úloha spočívá především v legislativním zakotvení preventivních opatření, zajištění jejich finančního zabezpečení a koordinaci spolupráce mezi jednotlivými subjekty zapojenými do preventivních aktivit. Pro efektivní fungování preventivního systému je nezbytná spolupráce mezi státní správou, samosprávou, školami, neziskovými organizacemi a dalšími aktéry, které se podílejí na realizaci preventivních programů zaměřených na podporu zdravého vývoje dětí a mládeže.³¹

6.1 Legislativa

Právní úprava prevence rizikového chování u dětí a mladistvých je zakotvena v několika klíčových právních předpisech, které definují povinnosti školských zařízení, orgánů sociálně-právní ochrany dětí a poskytovatelů sociálních služeb. Mezi nejvýznamnější legislativní předpisy patří:

- Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon (o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání) – tento předpis ukládá vzdělávacím institucím povinnost implementovat preventivní programy zaměřené na ochranu žáků před sociálně patologickými jevy a podporovat jejich zdravý psychický i sociální vývoj. Je třeba zdůraznit, že tento zákon rovněž klade značný důraz na vytváření bezpečného a podnětného prostředí ve školských zařízeních.³²
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí – vymezuje opatření zaměřená na ochranu práv dětí a jejich integraci do stabilního a bezpečného sociálního prostředí. Zvláštní pozornost je zde věnována preventivním aspektům ochrany dětí před negativními jevy moderní společnosti.³³
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách – stanovuje podmínky pro poskytování preventivních a podpůrných služeb, včetně nízkoprahových center a dalších zařízení poskytujících pomoc dětem a mládeži v ohrožených sociálních

³¹ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. Online. 2010. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>.

³² ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon č. 561/2004 Sb., *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*. Online. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.

³³ ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon č. 359/1999 Sb., *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*. Online. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>.

skupinách. Je rovněž třeba zmínit, že tento zákon zdůrazňuje významnou roli sociálních služeb při zajišťování včasné intervence.³⁴

Vedle těchto zákonných ustanovení hraje mimořádně významnou roli také metodická podpora ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Toto ministerstvo vydává metodická doporučení, která poskytují školám a školským zařízením praktická vodítka k implementaci efektivních preventivních strategií. Mezi klíčové dokumenty patří Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže, jež stanovuje jednotné postupy k prevenci na školách po celé České republice. Tento rozsáhlý materiál zpravidla obsahuje konkrétní postupy a doporučení pro řešení specifických forem rizikového chování.³⁵

6.2 Financování

Financování prevence sociálně patologických jevů je zajišťováno z různých zdrojů, mezi něž patří státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí, dotační programy a evropské fondy. Klíčovým faktorem pro dlouhodobou udržitelnost a efektivní realizaci preventivních opatření je stabilita a dostatečná výše finančních prostředků. Důležitou roli hraje i diverzifikace zdrojů financování, včetně veřejných grantů, příspěvků soukromých nadací a komunitních fundraisingových aktivit, které snižují závislost na jediném zdroji a podporují kontinuitu a efektivitu preventivních programů.³⁶

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy poskytuje významnou finanční podporu prostřednictvím Programů státní podpory práce s dětmi a mládeží. Tyto programy zahrnují nejen podporu volnočasových aktivit, ale i vzdělávání odborných pracovníků a implementaci inovativních preventivních opatření.³⁷

Kraje a obce se na financování prevence podílejí prostřednictvím různých dotačních titulů a grantových schémat. Místní samosprávné celky přispívají rovněž formou přímé finanční podpory, bezplatným poskytováním prostorů pro realizaci preventivních aktivit

³⁴ ČESKO. Zákon č. 108/2006 Sb., *Zákon o sociálních službách*. Online. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>>.

³⁵ MIOVSKÝ, M. *Prevence rizikového chování ve školství*. Univerzita Karlova. 1. lékařská fakulta, 2015. s. 203. ISBN: 978-80-7422-392-1

³⁶ DOLL, B., et al., *Handbook of Youth Prevention Science*. 2010. Taylor & Francis. s. 245. ISBN 9780367428891.

³⁷ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. Online. 2010. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>.

nebo kofinancováním konkrétních projektů zaměřených na systematickou práci s dětmi a mládeží v komunitním prostředí.

Významným finančním zdrojem je také Evropský sociální fond Plus (ESF+), z něhož lze čerpat finanční prostředky na realizaci rozsáhlejších preventivních projektů. V rámci programového období 2021 – 2027 je prevence sociálního vyloučení jednou z prioritních oblastí financování.³⁸

Zajištění dostatečných finančních prostředků je nezbytné pro vytvoření kvalitního a funkčního systému prevence, který zahrnuje jak legislativní opatření, tak zároveň reálné programy poskytující dětem a mládeži bezpečné prostředí a možnosti smysluplného trávení volného času. Spolupráce mezi veřejnou správou a dalšími aktéry je zásadní pro efektivní implementaci preventivních strategií a dosažení pozitivních dopadů na celou společnost.

³⁸ *Co je EFS+.* Online. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/cs/co-je-esf>.

7 Výzkumná část

Praktická část této bakalářské práce si klade za cíl zhodnotit stávající systém volnočasových aktivit pro děti a mládež v Březnici a jejím okolí, a to především z pohledu jejich dostupnosti, rozmanitosti a atraktivity. S ohledem na vedlejší cíl práce, kterým je identifikace možností pro posílení preventivního účinku těchto aktivit proti sociálně patologickému a rizikovému chování. Tato výzkumná část se zaměřuje na názory a zkušenosti klíčových aktérů.

Pro dosažení těchto cílů byl zvolen kvalitativní výzkumný přístup, přičemž stěžejní metodou sběru dat se staly polostrukturované rozhovory. Tyto rozhovory byly vedeny s vybranými respondenty, kteří mají přímou zkušenost s organizací či podporou volnočasových aktivit v Březnici. Cílem těchto rozhovorů bylo získat detailní vhled do vnímání současné nabídky, identifikovat silné a slabé stránky systému a shromáždit konkrétní návrhy na jeho zlepšení, a to i s ohledem na efektivitu spolupráce mezi jednotlivými subjekty.

Shromážděná data z rozhovorů budou následně podrobena analýze pomocí metody kódování. Tento proces umožní systematickou kategorizaci a interpretaci výpovědí respondentů podle relevantních tematických oblastí, čímž bude možné komplexně zhodnotit stávající systém volnočasových aktivit a navrhnout opatření pro jeho zkvalitnění v souladu se stanovenými cíli práce.

7.1 Charakteristika respondentů

Výzkum se opírá o rozhovory s klíčovými aktéry, kteří se podílejí na organizaci a realizaci volnočasových aktivit v Březnici a okolí. Respondenti byli vybráni na základě své odbornosti a přímé zkušenosti s cílovou skupinou dětí a mládeže. Celkem bylo osloveno 5 respondentů, mezi nimiž byli zástupci veřejné správy, škol, neziskových organizací a komunitních iniciativ. Pro zachování anonymity jsou respondenti označeni číselně podle své profese (např. „Respondent 1 – pracovník městského úřadu“).

Respondent č. 1 – matrikářka na úřadě v Březnici a zakládající člen spolku KGB (Kulturní gang Březnice)

Respondent č. 2 - vedoucí odboru vnitřních věcí na úřadě v Březnici a bývalá předsedkyně místního fotbalového klubu SK Březnice 1918, z. s.

Respondent č. 3 - instruktorka dětské jógy a gymnastiky, organizátorka příměstských táborů v Březnici

Respondent č. 4 - pracovnice Rodinného centra Pampeliška Březnice, z. s., která se věnuje organizaci volnočasových aktivit pro rodiny s malými dětmi

Respondent č. 5 - maminka žijící v Březnici, která aktivně využívá místní volnočasové aktivity pro děti

7.2 Analýza rozhovorů s klíčovými aktéry

V této kapitole se autorka zaměřuje na proces kódování rozhovorů. Rozhovory byly realizovány s různými aktéry zapojenými do komunitního života v Březnici, kteří přinášejí odlišné pohledy na organizaci a využívání volnočasových aktivit ve městě. Analýza těchto rozhovorů umožňuje nahlédnout do různých perspektiv a potřeb jednotlivých skupin obyvatel a zároveň přispívá k hlubšímu pochopení fungování komunitního prostředí v Březnici.

7.2.1 Analýza rozhovoru s matrikářkou a zakládající členkou spolku KGB

V úvodu rozhovoru respondent č. 1 hodnotí současnou nabídku volnočasových aktivit v Březnici a okolí jako dostačující, s tím, že děti mají širokou škálu možností si vybrat z různých forem aktivit. V návaznosti na to považuje dostupnost těchto aktivit z hlediska finančního i časového za dostatečnou. Při posuzování pokrytí jednotlivých věkových skupin respondent č. 1 uvádí, že nejlépe pokrytou skupinou je mladší školní věk (cca do 12 let), avšak teenageři (12 - 18 let) mají menší nabídku aktivit.

Kódy: nabídka aktivit – hodnocení dostatečné, rozmanitost; dostupnost aktivit – dostatečná; věkové skupiny – nejlépe pokryté (mladší školní věk), nejhůře pokryté (teenageři)

V části zaměřené na spolupráci respondent č. 1 hodnotí úroveň spolupráce mezi městem Březnice, neziskovými organizacemi a školami kladně a označuje ji za velmi dobrou, přičemž popisuje, že konkrétní podmínky a rozsah spolupráce jsou vždy předem domluveny, a proto nevznikají žádné překážky. Město podporuje spolkové aktivity a spolupráce probíhá hladce, bez větších překážek. Za hlavní problém ale respondent č. 1 uvádí nedostatek personálních kapacit pro organizaci dalších aktivit. Konkrétně spolek KGB spolupracuje s odborem kultury města Březnice, spolkem Rosenthal

z Rožmitálu pod Třemšínem, Rodinným centrem Pampeliška Březnice a MAS Podbrdsko.

Kódy: spolupráce – úroveň hodnocení kladná; podpora města; spolupracující organizace/instituce; překážky spolupráce – nedostatek personálu

V oblasti prevence rizikového chování respondent č. 1 uvádí, že se u místní mládeže nejčastěji setkávají s vandalismem (znečišťování veřejného prostranství), agresivitou a alkoholem. Spolek KGB se snaží zapojit rizikové skupiny nabídkou volnočasového klubu otevřeného v odpoledních hodinách, který poskytuje prostor pro smysluplné trávení volného času prostřednictvím kreativních programů, setkání s hosty a pobytu s vrstevníky pod dohledem dospělé osoby. Dále nabízí příměstské tábory pro děti do 15 let a kulturní aktivity dostupné široké veřejnosti. Tyto aktivity mohou oslovit i rizikové skupiny a nabídnout jim smysluplné využití volného času. Nicméně respondent č. 1 zdůrazňuje, že cíleně rizikové skupiny nevyhledávají a konkrétní preventivní programy nemají z důvodu nedostatku zdrojů a kapacit, jelikož vše dělají ve svém volném čase. Jako možnost pro zvýšení efektivity prevence respondent č. 1 navrhuje cílenou terénní sociální práci ve městě pracovníkem pro přímou práci s rizikovou skupinou, ideálně na úrovni obecního úřadu, s neformálním přístupem a působením přímo v terénu. Zároveň zmiňuje, že by tuto službu mohl lépe zastávat některý spolek či nezisková organizace, v tom případě by však bylo nutné financování této služby.

Kódy: sociálně patologické jevy – vandalismus, agresivita, alkohol; zapojování rizikových skupin – nabídka volnočasového klubu, příměstské tábory, kulturní aktivity; omezení prevence – nedostatek zdrojů a kapacit; návrhy na zlepšení prevence – cílená terénní sociální práce

V oblasti financování a podpory respondent č. 1 hodnotí současný systém financování volnočasových aktivit v Březnici kladně, přičemž uvádí, že každý spolek může požádat o příspěvek na činnost z rozpočtu města, který je pravidelně poskytován. Systém žádostí považuje za jednoduchý a nepředstavující významnou administrativní zátěž. Spolek KGB je z tohoto programu spolufinancován. Mezi hlavní zdroje financování spolku patří kromě příspěvku z rozpočtu města také další příspěvky (granty) od Středočeského kraje, Nadačního fondu pro Březnici, MAS Podbrdsko, Domu zahraniční spolupráce a soukromých dárců, dále vlastní prostředky spolku a příspěvky uživatelů služeb (poplatky za tábory, vstupné na akce).

Kódy: financování – hodnocení systému kladné; zdroje financování – příspěvek z rozpočtu města, granty, vlastní prostředky, příspěvky uživatelů; administrativní náročnost – nízká

V části zaměřené na možné zlepšení respondent č. 1 uvádí, že v Březnici je dostatek různých aktivit, ale chybí cílená práce na motivaci dětí a mládeže k účasti. Navrhuje větší zapojení samotných dětí a mládeže do formulace jejich představ a přání ohledně aktivit a programů a následnou pomoc s jejich realizací. Jako způsob, jak zvýšit zájem mládeže o organizované volnočasové aktivity, navrhuje opět zapojení samotné mládeže do organizace a přípravy aktivit. Aby měli vlastní nápady a dospělí jim pomohli s realizací. Také zmiňuje, že by bylo dobré, aby mládež byla aktivnější do příprav a realizace, aby nebyla jen pasivními konzumenty. K otázce lepšího využití potenciálu místních organizací a institucí respondenta č. 1 nic nenapadá, ale zmiňuje možnost společných programů pro děti a mládež, což by však naráželo na nedostatek lidí na organizaci, s čímž by opět mohlo pomoci zapojení samotných dětí a mládeže.

Kódy: chybějící aspekty – motivace k účasti; návrhy na zlepšení – zapojení dětí a mládeže do tvorby aktivit; zvýšení zájmu – zapojení do organizace a přípravy

Tabulka č. 1 – Seznam kódů u respondenta č. 1³⁹

Kategorie	Kódy	Otázka č.
Obecné otázky	Nabídka aktivit - hodnocení dostatečné	I
	Romanitost	I
	Dostupnost aktivit - dostatečná	II
	Věkové kategorie - nejlépe pokryté (mladší školní věk)	III
	Věkové kategorie - nejhůře pokryty (teenageři)	III
Spolupráce	Úroveň hodnocení kladná	IV
	Podpora města	IV
	Spolupracující organizace/instituce	V
	Překážky spolupráce - nedostatek personálu	VI
Prevence rizikového chování	Sociálně patologické jevy - vandalismus, agresivita, alkohol	VIII
	Zapojování rizikových skupin - nabídka volnočasového klubu, příměstské tábory, kulturní aktivity	IX
	Omezení prevence - nedostatek zdrojů a kapacit	IX
	Návrhy na zlepšení prevence - cílená sociální práce	X
Financování a podpora	Hodnocení systému kladné	XI
	Zdroje financování - příspěvek z rozpočtu města, granty, vlastní prostředky, příspěvky uživatelů	XII
	Administrativní náročnost - nízká	XI
Možnosti zlepšení	Chybějící aspekty - motivace k účasti	XIII
	Zapojení dětí a mládeže do tvorby aktivit	XIII
	Zvýšení zájmu - zapojení do organizace a přípravy	XIV

³⁹ Vlastní zpracování 2025

7.2.2 Analýza rozhovoru s vedoucí odboru vnitřních věcí a bývalou předsedkyní místního fotbalového klubu SK Březnice 1918, z. s.

V úvodu druhého rozhovoru respondent č. 2 hodnotí současnou nabídku volnočasových aktivit v Březnici a okolí jako různorodou. Nicméně zmiňuje, že ve sportovní sféře by mohla být rozšířena o atletické oddíly, přičemž poukazuje na nový povrch běžecké dráhy na stadionu v Březnici. Co se týče dostupnosti aktivit, respondent č. 2 vnímá finanční hledisko jako dostačující, jelikož je možné zvolit finančně méně náročné sportovní odvětví. Konkrétně u SK Březnice 1918, z. s. se děti ze sociálně znevýhodněných rodin řeší individuálně formou osvobození od členského příspěvku. Při hodnocení pokrytí věkových skupin respondent č. 2 uvádí, že nabídka pokrývá všechny věkové kategorie dětí, ale u mladistvých (14 - 18 let) je problém se setrváním u zvolené volnočasové aktivity.

Kódy: nabídka aktivit – různorodá; chybějící typy aktivit – atletické oddíly; dostupnost aktivit – dostatečná; podpora sociálně znevýhodněných – individuální řešení; věkové skupiny – pokrytí všech kategorií s problémem udržení zájmu u mladistvých

V části zaměřené na spolupráci respondent č. 2 uvádí, že město Březnice vynakládá dostatečné finanční prostředky na financování volnočasových aktivit mládeže. Celkově spolupráci mezi jednotlivými subjekty hodnotí jako na dobré úrovni. SK Březnice 1918, z. s. spolupracuje s ostatními spolky působícími na území Březnice, jako jsou Sdružení dobrovolných hasičů Březnice, Rodinné centrum Pampeliška, Kulturní gang Březnice, z. s. (KGB), TC Vitality Březnice, z. s., Tenisový klub Březnice, z. s., Základní škola Březnice, 1. a 2. MŠ Březnice, Český kynologický svaz ZKO Březnice – 254, Český rybářský svaz a další. Kvalitu této spolupráce respondent č. 2 hodnotí kladně, přičemž zmiňuje, že ostatní spolky a instituce využívají areál stadionu v Březnici ke své činnosti a společnému pořádání akcí, například oslavy Dne dětí. Jako možnost pro zlepšení spolupráce navrhuje pořádání více společných akcí, kde by se mládež seznámila i s ostatními možnostmi využití volného času.

Kódy: spolupráce – úroveň hodnocení kladná; podpora města; spolupracující organizace/instituce – místní spolky a školy; návrhy na zlepšení – více společných akcí

V oblasti prevence rizikového chování respondent č. 2 uvádí, že se nejčastěji setkávají s nedůsledností v docházce (na tréninky, zápasy) a liknavým přístupem ze strany rodičů, kteří nevedou své děti k odpovědnosti při docházce na volnočasové aktivity

(konkrétně u fotbalu). SK Březnice 1918, z. s. se snaží zapojit rizikové skupiny tím, že vede děti k zodpovědnému přístupu k docházce (v rámci kolektivního sportu) a zvýhodňuje děti ze sociálně slabých rodin (prominutím členského příspěvku, pořízením vybavení). Jako možnost pro zvýšení efektivity prevence respondent č. 2 navrhuje začlenění dětí z problémového rodinného prostředí do kolektivu, navázání přátelských vazeb v kolektivu a pěstování zodpovědnosti dětí (pravidelná docházka) při dodržování pravidel klubu.

Kódy: sociálně patologické jevy – nedůslednost v docházce; zapojování rizikových skupin – vedení k zodpovědnosti, podpora sociálně slabých; návrhy na zlepšení prevence – začlenění do kolektivu, budování vazeb, pěstování zodpovědnosti

V oblasti financování a podpory respondent č. 2 znovu uvádí, že město Březnice vynakládá na podporu volnočasových aktivit mládeže dostatečné finanční prostředky. Mezi hlavní zdroje financování SK Březnice 1918, z. s. patří finanční podpora od města Březnice, členské příspěvky členů klubu, dotace od Národní sportovní agentury, České unie sportu, dotace od Středočeského kraje, MAS Podbrdsko a sponzorské dary.

Kódy: podpora města; zdroje financování – příspěvek z rozpočtu města, granty, členské příspěvky, sponzorské dary

V části zaměřené na možné zlepšení respondent č. 2 uvádí, že v oblasti sportu chybí atletické oddíly. Pro zvýšení zájmu mládeže o organizované volnočasové aktivity navrhuje větší prezentaci jednotlivých odvětví volnočasových aktivit na společných akcích. V otázce lepšího využití potenciálu místních organizací a institucí respondent č. 2 navrhuje, aby se v případě sportovních klubů více využíval areál stadionu Březnice (tenisové a volejbalové hřiště s umělým povrchem a běžecká dráha na stadionu). Tak navrhuje, aby se konalo více společných akcí, při kterých by jednotlivé organizace prezentovaly svoji činnost.

Kódy: zvýšení zájmu – větší prezentace volnočasových aktivit; využití potenciálu – lepší využití sportovního areálu; návrhy na zlepšení spolupráce – více společných akcí

Tabulka č. 2 – Seznam kódů u respondenta č. 2⁴⁰

Kategorie	Kódy	Otázka č.
Obecné otázky	Nabídka aktivit - různorodá	I
	Chybějící typy aktivit - atletické oddíly	I
	Dostupnost aktivit - dostatečná	II
	Podpora soc. znevýhodněných - individuální řešení	II
	Věkové skupiny - pokryté všechny kategorie s problémem udržení zájmu u mladistvých	III
Spolupráce	Úroveň hodnocení kladná	IV
	Podpora města	IV
	Spolupracující organizace/instituce - místní spolky a školy	V
	Návrhy na zlepšení - více společných akcí	VII
Prevence rizikového chování	Sociálně patologické jevy - nedůslednost v docházce	VIII
	Zapojování rizikových skupin - vedení k zodpovědnosti, podpora sociálně slabých	IX
	Návrhy na zlepšení prevence - začlenění do kolektivu, budování vazeb, pěstování zodpovědnosti	X
Financování a podpora	Podpora města	XI
	Zdroje financování - příspěvek z rozpočtu města, granty, členské příspěvky, sponzorské dary	XII
Možnosti zlepšení	Zvýšení zájmu - větší prezentace volnočasových aktivit	XIV
	Využití potenciálu - lepší využití sportovního areálu	XV
	Návrhy na zlepšení spolupráce - více společných akcí	XV

7.2.3 Analýza rozhovoru s instruktorkou dětské jógy a gymnastiky, organizátorkou příměstských táborů v Březnici

V úvodu rozhovoru respondent č. 3 hodnotí současnou nabídku volnočasových aktivit v Březnici a okolí jako rozmanitou, pestrou a v podstatě dostačující. Co se týče dostupnosti aktivit, respondent č. 3 věří, že si každý může najít vhodnou aktivitu a cenová dostupnost je adekvátní. Nicméně dodává, že sociální smýšlení je rozdílné, a ne všichni dosáhnou na "chtěnou" aktivitu, a proto musí volit jinou. Při hodnocení pokrytí věkových skupin respondent č. 3 uvádí, že všechny věkové kategorie mají možnost si vybrat, což je podobné jako v předchozím rozhovoru, kde bylo řečeno, že nabídka pokrývá všechny věkové kategorie dětí.

Kódy: nabídka aktivit – dostatečná, rozmanitá; dostupnost aktivit – finanční hledisko dostačující, ale omezené sociálními rozdíly; věkové kategorie – pokrytí všech věkových kategorií

⁴⁰ Vlastní zpracování 2025

V části zaměřené na spolupráci respondent č. 3 uvádí, že za sebe nedokáže odpovědět, neboť spolupráci v pravém slova smyslu nevyužívá, ale věří, že existuje. Stejně tak nedokáže odpovědět na otázku kvality a překážek spolupráce, jelikož nespolupracuje s žádnými organizacemi/institucemi v oblasti volnočasových aktivit. Na otázku, co by mohlo spolupráci zlepšit, navrhuje společné projekty.

Kódy: spolupráce – bez vlastní zkušenosti; návrhy na zlepšení spolupráce – společné projekty

V oblasti prevence rizikového chování respondent č. 3 uvádí, že se u místní mládeže nejčastěji setkává s vulgarismy, kouřením, konzumací alkoholu či drog a obezitou. Na otázku zapojování rizikových skupin a preventivních programů odpovídá, že chce doplnit větu, že děti, potažmo rodiče, musí chtít změnu. K otázce zvýšení efektivity prevence odpovídá, jako možné řešení změnu legislativy a společnosti, přičemž konstatuje, že zajímavé a podnětné aktivity jsou již ve škole, ale vliv okolí není vždy pozitivní.

Kódy: sociálně patologické jevy – alkohol, vulgarismy, kouření, drogy, obezita; zapojování rizikových skupin – pasivní přístup (nutnost zájmu rodičů či dětí); návrhy na zlepšení prevence – změna legislativy a společnosti

V oblasti financování a podpory respondent č. 3 nehodnotí současný systém financování, neboť ho nevyužívá. Jako hlavní zdroje financování svých aktivit uvádí platby rodičů za lekce a platby za příměstské tábory.

Kódy: financování – bez vlastní zkušenosti; zdroje financování – platby rodičů

V části zaměřené na možné zlepšení respondent č. 3 uvádí, že podle něj nechybí žádné typy aktivit nebo programů. Na otázku, co by mohlo zvýšit zájem mládeže o organizované volnočasové aktivity, odpovídá vliv rodiny. K otázce lepšího využití potenciálu místních organizací a institucí odpovídá, že věří a ví, že všichni zúčastnění dělají maximum.

Kódy: zvýšení zájmu – vliv rodiny; využití potenciálu – stávající úsilí dostačující

Tabulka č. 3 – Seznam kódů u respondenta č. 3⁴¹

Kategorie	Kódy	Otázka č.
Obecné otázky	Nabídka aktivit - dostatečná, rozmanitá	I
	Dostupnost aktivit - finanční hledisko dostačující ale omezené sociálními rozdíly	II
	Věkové kategorie - pokryté všechny věkové kategorie	III
Spolupráce	Spolupráce - bez vlastní zkušenosti	IV
	Návrhy na zlepšení spolupráce - společné projekty	VII
Prevence rizikového chování	Sociálně patologické jevy - alkohol, vulgarismy, kouření, drogy, obezita	VIII
	Zapojování rizikových skupin - pasivní přístup (nutnost zájmu rodičů či dětí)	IX
	Návrhy na zlepšení prevence - změna legislativy a společnosti	X
Financování a podpora	Financování - bez vlastní zkušenosti	XI
	Zdroje financování - platby rodičů	XII
Možnosti zlepšení	Zvýšení zájmu - vliv rodiny	XIV
	Využití potenciálu - stávající úsilí dostačující	XV

7.2.4 Analýza rozhovoru s pracovníci Rodinného centra Pampeliška Březnice, z. s., která se věnuje organizaci volnočasových aktivit pro rodiny s malými dětmi

V úvodu rozhovoru respondent č. 4 hodnotí současnou nabídku volnočasových aktivit v Březnici a okolí jako poměrně pestrou a rozmanitou, přičemž zdůrazňuje, že děti i mládež mají možnost zapojit se do různých sportovních, kulturních i vzdělávacích aktivit, které jim umožňují smysluplně trávit volný čas. Co se týče dostupnosti aktivit, respondent č. 4 uvádí, že nabídka je široká a dostupná pro různé sociální skupiny. Konkrétně zmiňuje aktivity zcela zdarma (základy sportovních her ve Vitality) a dotované kroužky cenově dostupné v řádu stovek korun za pololetí, přičemž uznává, že některé aktivity jsou finančně náročnější. Při hodnocení pokrytí věkových skupin respondent č. 4 uvádí, že nejlépe pokrytá je skupina školních dětí. Naopak nejmenší předškolní děti a dospívající ve věku 15 – 18 let, kteří mají omezenější výběr aktivit.

Kódy: nabídka aktivit – hodnocení dostačující, rozmanité; dostupnost aktivit – finanční hledisko dostačující, aktivity zdarma, dotované aktivity; věkové

⁴¹ Vlastní zpracování 2025

kategorie – nejlépe pokryté (mladší školní věk); věkové kategorie – nejhůře pokryté (teenageři a předškolní děti)

V části zaměřené na spolupráci respondent č. 4 uvádí, že spolky mají podporu města a některé mezi sebou úzce spolupracují. Do aktivit se zapojují také mateřské a základní školy, stejně jako střední odborná škola a vyšší odborná škola v Březnici. Konkrétně respondent č. 4 spolupracuje s Odborem kultury Březnice, 1. mateřskou školou, základní školou (zejména dětským oddělením knihovny), VOŠ a SOŠ Březnice (studenti absolvují praxi v Rodinném centru Pampeliška), Kulturním Gangem Březnice, a MAS Podbrdsko. Kvalitu této spolupráce respondent č. 4 hodnotí jako velmi dobrou. Jako hlavní překážku vnímá nedostatek dobrovolníků, kteří by se mohli aktivně podílet na organizaci volnočasových aktivit. Jako možnost pro zlepšení spolupráce navrhuje zvýšení finanční podpory, která by umožnila lepší ohodnocení dobrovolníků a jejich motivaci k dlouhodobé spolupráci.

Kódy: podpora města; spolupráce – úroveň hodnocení dobrá; zapojení škol do volnočasových aktivit; spolupracující organizace/instituce; překážky spolupráce – nedostatek personálu (dobrovolníků); návrhy na zlepšení spolupráce – zvýšení finanční podpory pro dobrovolníky

V oblasti prevence rizikového chování respondent č. 4 uvádí, že mezi nejčastější problémy patří vandalismus (zejména na dětských hřištích a ve skateparku), vulgární a agresivní chování či nadměrná konzumace energetických nápojů a kouření. Rodinné centrum Pampeliška slouží jako místo setkávání napříč generacemi, což pomáhá budovat pevné sociální vazby a předcházet pocitu izolace. Mezi osvědčené aktivity patří dopolední herna, výtvarné tvoření s Lupifimo, Šikovné ručičky a cvičení pro nejmenší. Jako možnost pro zvýšení efektivity prevence navrhuje financování sociálního pracovníka specializovaného na prevenci patologických jevů, protože práce dobrovolníků v této oblasti nestačí pokrýt všechny potřeby.

Kódy: sociálně patologické jevy – vandalismus, agresivita, kouření a konzumace energetických nápojů; zapojení rizikových skupin – nabídka volnočasového centra; preventivní programy – budování sociálních vazeb, mezigenerační setkávání, aktivity pro rodiče s dětmi; návrhy na zlepšení prevence – cílená terénní sociální práce

V oblasti financování a podpory respondent č. 4 uvádí, že každý spolek má možnost požádat město o finanční podporu, což umožňuje udržovat a rozvíjet nabídku

aktivit. Mezi hlavní zdroje financování aktivit patří finanční podpora města Březnice, finanční podpora MAS Podbrdsko, šablony, vstupné do herny, výtěžek z různých akcí, členské poplatky, sponzoři a dobrovolné příspěvky.

Kódy: financování – hodnocení systému kladné; zdroje financování – příspěvek z rozpočtu města, granty, členské příspěvky, sponzorské dary, šablony, vstupné, výtěžek z akcí

V části zaměřené na možné zlepšení respondent č. 4 uvádí, že v Březnici je dostatek sportovních i kulturních aktivit ale zmiňuje, že zde chybí pohybové aktivity pro nejmenší děti s rodiči. Pro zvýšení zájmu mládeže o organizované volnočasové aktivity navrhuje zapojení mládeže do samotné organizace volnočasových aktivit. K otázce lepšího využití potenciálu místních organizací a institucí respondent č. 4 navrhuje zapojování rodin do přípravy akcí už od raného věku dětí, což podpoří komunitní vazby a sociální začlenění v rámci různých sociálních skupin.

Kódy: chybějící typy aktivit – pohybové aktivity pro nejmenší s rodiči; zvýšení zájmu – zapojení do organizace a přípravy; využití potenciálu – zapojení rodin do přípravy akcí

Tabulka č. 4 – Seznam kódů u respondenta č. 4 ⁴²

Kategorie	Kód	Otázka č.
Obecné otázky	Nabídka aktivit - hodnocení dostačující, rozmanitá	I
	Dostupnost aktivit - finanční hledisko dostačující, aktivity zdarma, dotované aktivity	II
	Věkové kategorie - nejlépe pokryté (mladší školní věk)	III
	Věkové kategorie - nejhůře pokryté (teenageři a předškolní děti)	III
Spolupráce	Podpora města	IV
	Zapojení škol do volnočasových aktivit	IV
	Spolupracující organizace/instituce	V
	Spolupráce - úroveň hodnocení dobrá	VI
	Překážky spolupráce - nedostatek personálu (dobrovolníků)	VI
	Návrhy na zlešení spolupráce - zvýšení finanční podpory pro dobrovolníky	VII
Prevence rizikového chování	Sociálně patologické jevy - vandalismus, agresivita, kouření a konzumace energetických nápojů	VIII
	Zapojení rizikových skupin - nabídka volnočasového centra	IX
	Preventivní programy - budování sociálních vazeb, mezigenerační setkávání, aktivity pro rodiče s dětmi	IX
	Návrhy na zlepšení prevence - cílená terénní sociální práce	X
Financování a podpora	Financování - hodnocení systému kladné	XI
	Zdroje financování - příspěvek z rozpočtu města, granty, členské příspěvky, sponzorské dary, šablony, vstupné, výtěžek z akcí	XII
Možnosti zlepšení	Chybějící typy aktivit - pohybové aktivity pro nejmenší s rodiči	XIII
	Zvýšení zájmu - zapojení do organizace a přípravy	XIV
	Využití potenciálu - zapojení rodin do přípravy akcí	XV

⁴² Vlastní zpracování 2025

7.2.5 Analýza rozhovoru s maminkou žijící v Březnici, která aktivně využívá místní volnočasové aktivity pro děti

V úvodu rozhovoru respondent č. 5 hodnotí současnou nabídku volnočasových aktivit v Březnici a okolí jako dostačující, přičemž zdůrazňuje, že pro děti a mládež existuje opravdu široká škála různých forem vyžití ve volném čase. Co se týče dostupnosti aktivit, respondent č. 5 odpověděl kladně a domnívá se, že dostupnost volnočasových aktivit je v Březnici dobrá, jak z finančního, tak z časového hlediska. Při hodnocení pokrytí věkových skupin respondent č. 5 uvádí, že nejlépe pokryty nabídkou volnočasových aktivit jsou děti do přibližně patnácti let. Naopak hůře pokryté jsou teenageři a zejména dívky od třinácti let, pro které postrádá více specifických zájmových kroužků, konkrétně jí chybí nabídka volejbalu či florbalu. Vnímá také převahu sportovních kroužků zaměřených spíše na chlapce. Jako nejhůře pokrytou skupinu označila právě teenagery a dívky od třinácti let.

Kódy: nabídka aktivit – hodnocení dostačující, rozmanitost; dostupnost aktivit – finanční hledisko dostačující; věkové kategorie – nejlépe pokryty (mladší školní věk); věkové kategorie – nejhůře pokryté (15-18 let, převaha aktivit pro chlapce); chybějící typy aktivit – volejbal, florbal pro dívky

V části zaměřené na spolupráci respondent č. 5 uvádí, že se domnívá, že město Březnice s místními organizacemi spolupracuje. Nicméně nemá přímou zkušenost s touto spoluprací, a proto se respondent č. 5 necítil kompetentní poskytnout detailnější hodnocení. Stejně tak nemohl relevantně odpovědět na otázky týkající se spolupráce s konkrétními organizacemi, kvality spolupráce a možností jejího zlepšení, a to vzhledem ke svému postavení nezávislé občanky a nedostatku přímé zkušenosti.

Kódy: spolupráce – bez vlastní zkušenosti

V oblasti prevence rizikového chování respondent č. 5 uvádí, že se nejčastěji setkává s nezdravým životním stylem, sprostým a vulgárním vyjadřováním, vandalismem, kouřením, konzumací alkoholu a neohleduplným chováním u místní mládeže. Na otázku zapojování rizikových skupin a preventivních programů respondent č. 5 odpověděl z pohledu rodiče, který se snaží své vlastní děti zapojit do smysluplných volnočasových aktivit, konkrétně zmínila tenis a fotbal, což vnímá jako důležité pro jejich kontakt s vrstevníky a prevenci sociální izolace.

Kódy: sociálně patologické jevy – vandalismus, kouření, alkohol, nezdravý životní styl, vulgarismus, neohleduplné chování

V oblasti financování a podpory respondent č. 5 nemohl relevantně odpovědět na otázky týkající se systému financování a zdrojů financování, a to vzhledem k nedostatku informací a svému postavení nezávislé občanky.

V části zaměřené na možné zlepšení respondent č. 5 uvádí, že postrádá v Březnici více aktivit pro dívky od třinácti let, konkrétně zmínila volejbal. Dále by uvítala větší zapojení samotné mládeže do organizace a vymýšlení aktivit, například formou mládeží organizovaných kroužků či doučování od vrstevníků. Také jí chybí více akcí pro mladé, jako například diskotéky. K otázce lepšího využití potenciálu místních organizací a institucí respondent ř. 5 navrhuje lepší propagaci existujících aktivit, a to i tradičními formami, jako jsou nástěnky, protože ne všichni rodiče využívají online platformy.

Kódy: chybějící aktivity – aktivity pro dívky od 13 let, akce pro mládež; zvýšení zájmu – zapojení mládeže do organizace a přípravy; využití potenciálu – lepší propagace aktivit

V dalších postřezích respondent č. 5 vyjádřil znepokojení nad nadměrným užíváním mobilních telefonů u dětí a mládeže a jeho negativním vlivu na zájem o jiné aktivity. Respondent č. 5 také zmínil, že si uvědomuje úsilí lidí, kteří volnočasové aktivity organizují, a to často ve svém volném čase a bez velkého finančního ohodnocení. Na závěr zdůraznila význam spolku KGB pro kulturní a volnočasový život v Březnici.

Tabulka č. 5 – Seznam kódů u respondenta č. 5⁴³

Kategorie	Kódy	Otázka č.
Obecné otázky	Nabídka aktivit - hodnocení dostačující, rozmanitá	I
	Chybějící typy aktivit - volejbal, florbal pro dívky	I
	Dostupnost aktivit - finanční hledisko dostačující	II
	Věkové kategorie - nejlépe pokryté (mladší školní věk)	III
	Věkové kategorie - nejhůře pokryté (15 - 18 let, převaha aktivit pro chlapce)	III
Spolupráce	Spolupráce - bez vlastní zkušenosti	IV
Prevence rizikového chování	Sociálně patologické jevy - vandalismus, kouření, alkohol, nezdravý životní styl, vulgarismus, neohleduplné chování	VIII
Možnosti zlepšení	Chybějící aktivity - aktivity pro dívky od 13 let, akce pro mládež	XIII
	Zvýšení zájmu - zapojení mládeže do organizace a přípravy	XIV
	Využití potenciálu - lepší propagace aktivit	XV

7.2.6 Shrnutí kódů u jednotlivých respondentů

Tabulka č. 6 – Shrnující výskyt kódu u jednotlivých respondentů⁴⁴

Kód	Respondent 1 (KGB)	Respondent 2 (Úřad/Sport)	Respondent 3 (Instruktorka)	Respondent 4 (RC Pampeliška)	Respondent 5 (Maminka)
Hodnocení nabídky aktivit (dostačující/různorodá)	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Chybějící sportovní aktivity (atletika, volejbal, florbal)		Ano			Ano
Chybějící aktivity pro specifické skupiny (mládež, nejmenší)			Ano	Ano	Ano
Pozitivní vnímání pokrytí věkových skupin (všechny/mladší)	Ano	Ano			Ano
Negativní vnímání pokrytí věkových skupin (teenageři/předškolní)				Ano	Ano
Pozitivní hodnocení úrovně/kvality spolupráce		Ano		Ano	
Výskyt sociálně patologických jevů (vandalismus, alkohol, kouření, vulgarismy, nezdravý životní styl, nedocházka aj.)	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Pozitivní přístupy k zapojování rizikových skupin a prevenci (podpora, nabídka aktivit, budování vazeb)		Ano	Ano	Ano	
Návrhy na zlepšení spolupráce (společné akce/projekty, podpora)	Ano	Ano		Ano	
Pozitivní vnímání financování a různorodost zdrojů (město, granty, příspěvky, dary)	Ano	Ano		Ano	
Návrhy na lepší využití potenciálu (areál, propagace, zapojení)	Ano	Ano		Ano	Ano

Kódy s výskytem pouze u jednoho nebo dvou respondentů:

- Překážky spolupráce – nedostatek personálu (dobrovolníků) (Respondent 4)

⁴³ Vlastní zpracování 2025

⁴⁴ Vlastní zpracování 2025

- Omezení prevence – nedostatek zdrojů a kapacit (Respondent 2)
- Návrhy na zlepšení prevence – cílená sociální práce (Respondent 2, 4)
- Administrativní náročnost – nízká (Respondent 1)
- Chybějící aspekty – motivace a ocenění dobrovolníků (Respondent 1)
- Zapojení dětí a mládeže do tvorby aktivit (Respondent 1)
- Využití potenciálu – stávající úsilí dostačující (Respondent 1)
- Návrhy na zlepšení prevence – změna legislativy a společnosti (Respondent 1)
- Zapojování rizikových skupin – pasivní přístup (nutnost zájmu) (Respondent 1)
- Zdroje financování – vlastní prostředky (Respondent 1)
- Zdroje financování – platby rodičů (Respondent 3)
- Zdroje financování – šablony, vstupné, výtěžek z akcí, dobrovolné příspěvky (Respondent 4)
- Zvýšení zájmu – vliv rodiny (Respondent 1)
- Negativní vliv technologií – nadměrné užívání mobilních telefonů (Respondent 5)

7.3 Analýza identifikovaných kódů

Hodnocení nabídky a dostupnosti – Převládá shoda v tom, že současná nabídka volnočasových aktivit je v Březnici a okolí dostačující a rozmanitá, jak uvádějí respondenti 1, 4 a 5. Dostupnost z finančního hlediska je také vnímána převážně pozitivně (respondenti 1, 2 a 5). Nicméně, objevují se i specifické výhrady. Respondent 2 poukazuje na chybějící atletické oddíly, zatímco respondent 5 vnímá nedostatek aktivit pro dívky od 13 let (volejbal, florbal) a obecně akcí pro mládež. Respondent 4 zase postrádá více pohybových aktivit pro nejmenší děti s rodiči. Tyto rozdíly naznačují, že i přes celkově pozitivní hodnocení existují konkrétní oblasti, kde by se nabídka dala rozšířit a lépe zacílit na specifické věkové a zájmové skupiny.

Pokrytí věkových skupin – V názorech na pokrytí věkových skupin panuje větší variabilita. Respondenti 1 a 2 se domnívají, že nabídka pokrývá všechny věkové kategorie, přičemž respondent 2 zmiňuje spíše problém s udržení zájmu u mládeže. Naopak respondenti 4 a 5 identifikují nejlépe pokrytou skupinu jako mladší školní věk a shodují se na tom, že nejhůře pokryté jsou starší teenageři (15-18 let), přičemž respondent 5 doplňuje i převahu aktivit pro chlapce. Respondent 4 k nejhůře pokrytým řadí i předškolní děti. Tato nejednotnost poukazuje na to, že vnímání pokrytí věkových skupin se může lišit v závislosti na zkušenostech a zaměření jednotlivých respondentů.

Spolupráce a financování – V oblasti spolupráce se objevuje spíše pozitivní hodnocení úrovně (respondent 2 a 4), přičemž respondent 4 hodnotí i kvalitu spolupráce kladně a zmiňuje podporu města spolkům a zapojení škol. Jako překážka je identifikován nedostatek dobrovolníků (respondent 4). Zajímavé je, že respondenti 1, 3 a 5 nemají s přímou spoluprací zřejmě tolik zkušeností, nebo se k ní necítí kompetentní vyjádřit. Co se týče financování, systém je hodnocen kladně (respondent 4), přičemž respondent 2 také zmiňuje dostatečné finanční prostředky od města. Zdroje financování jsou různorodé a zahrnují příspěvky města, granty, členské příspěvky a sponzorské dary (respondenti 1, 2 a 4).

Prevence a možnosti zlepšení – V oblasti prevence rizikového chování se respondenti shodují na výskytu různých sociálně patologických jevů. Volnočasové aktivity jsou vnímány jako nástroj prevence, a to zejména skrze budování sociálních vazeb (respondent 4 a 5) a pěstování zodpovědnosti (respondent 2). V návrzích na zlepšení se opakuje potřeba většího zapojení mládeže do organizace aktivit (respondenti 1, 4 a 5) a lepší propagace (respondent 5). Objevují se i specifické návrhy na doplnění chybějících aktivit (viz výše) a na zlepšení spolupráce a prevence (např. cílená sociální práce).

7.4 Závěrečná vyhodnocení

Analýza provedených rozhovorů naznačuje, že systém volnočasových aktivit v Březnici je obecně vnímán jako dostačující a rozmanitý. Respondenti poukázali na širokou škálu nabízených aktivit zahrnujících sportovní, kulturní a vzdělávací oblasti. Z hlediska dostupnosti převládal názor, že aktivity jsou finančně i časově relativně dostupné, i když s potenciálními omezeními pro sociálně znevýhodněné skupiny. Co se týče atraktivity, zde se objevily dílčí výhrady, zejména ve vztahu k nabídce pro starší teenagery a dívky, pro které by respondenti uvítali více specifických a cílených aktivit.

Práce se dále zaměřila na analýzu současné nabídky aktivit a na způsoby, jakými tyto aktivity přispívají k prevenci sociálně patologických a rizikových jevů. Respondenti se shodli na výskytu různých negativních jevů u místní mládeže. Volnočasové aktivity jsou vnímány jako důležitý nástroj prevence, a to především skrze vytváření pozitivních sociálních vazeb, smysluplného trávení volného času a podporu zodpovědnosti. Nicméně, někteří respondenti poukázali na omezené zdroje a kapacity v oblasti cílené prevence a na pasivní přístup některých rizikových jedinců.

Dalším klíčovým aspektem práce bylo posouzení efektivity spolupráce mezi městem Březnice, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty. Většina respondentů s přímou zkušeností hodnotila úroveň spolupráce pozitivně, přičemž zdůrazňovala podporu města spolkům. Jako překážka se však ukázal nedostatek dobrovolníků. Respondenti navrhovali posílení spolupráce skrze společné projekty a akce.

Vedlejším cílem práce bylo navrhnout možná doporučení pro rozšíření a zkvalitnění těchto aktivit s cílem zvýšit jejich preventivní účinek. Na základě zjištění výzkumu lze navrhnout několik opatření. Je doporučeno zaměřit se na rozšíření nabídky aktivit pro hůře pokryté věkové skupiny, zejména teenagery a dívky, a to s ohledem na jejich specifické zájmy (např. volejbal, florbal, akce pro mládež). Dále by bylo vhodné podpořit aktivní zapojení mládeže do tvorby a organizace volnočasových aktivit, což by mohlo zvýšit jejich zájem a motivaci. Z hlediska prevence je důležité posílit cílené programy pro rizikové skupiny a věnovat pozornost budování sociálních vazeb. V neposlední řadě by se měla zlepšit propagace existujících aktivit a posílit spolupráce mezi všemi aktéry, včetně podpory a motivace dobrovolníků. Dalším potenciálním směrem pro budoucí výzkum by mohla být srovnávací studie systému volnočasových aktivit v Březnici s jinými obcemi podobné velikosti a charakteristik, která by mohla odhalit další inspirativní přístupy a osvědčené postupy.

Zajímavým zjištěním, které vyplynulo jak z analýzy rozhovorů, tak i z neformálních diskuzí s respondenty po skončení oficiální části, bylo vnímání náročnosti a často nezištné povahy práce organizátorů volnočasových aktivit. Shodli jsme se na tom, že i když se může zdát, že nabídka aktivit je dostačující, rodiče a veřejnost si kolikrát plně neuvědomují časovou a finanční náročnost přípravy a realizace těchto aktivit. Mnoho organizátorů, ať už v neziskových organizacích nebo ve sportovních klubech, věnuje svůj volný čas a energii bez nároku na adekvátní finanční ohodnocení, často z pouhého nadšení a snahy nabídnout dětem a mládeži smysluplné trávení volného času. Toto podceňování úsilí a zdrojů, které jsou do organizace aktivit vkládány, může vést k nedostatečné podpoře a ocenění těchto klíčových aktérů. Je proto důležité zvýšit povědomí o této nezištné práci a hledat způsoby, jak organizátory více podporovat a motivovat, ať už formou finanční podpory, dobrovolnických programů nebo veřejného uznání.

Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za hlavní cíl zhodnotit systém volnočasových aktivit pro děti a mládež v Březnici a jejím okolí s důrazem na jejich dostupnost, rozmanitost a atraktivitu, a posoudit jejich roli v prevenci sociálně patologických a rizikových jevů. Vedlejším cílem bylo navrhnout doporučení pro zlepšení a rozšíření těchto aktivit. K dosažení těchto cílů byla zvolena kvalitativní výzkumná metodologie, zahrnující polostrukturované rozhovory s klíčovými aktéry působícími v této oblasti.

Provedená analýza rozhovorů s představiteli veřejné správy, neziskových organizací, komunitních center a aktivní maminkou poskytla cenný vhled do současného stavu. Zjištění naznačují, že v Březnici existuje poměrně široká a rozmanitá nabídka volnočasových aktivit, která je převážně vnímána jako finančně a časově dostupná. Nicméně, výzkum zároveň poukázal na určité nedostatky v pokrytí specifických věkových skupin, zejména teenagerů a předškolních dětí, a na chybějící typy aktivit, které by lépe odpovídaly zájmům těchto skupin.

Práce potvrdila význam volnočasových aktivit jako důležitého nástroje primární prevence sociálně patologických a rizikových jevů. Respondenti zdůraznili jejich potenciál v budování sociálních vazeb, podpoře zdravého životního stylu a smysluplném trávení volného času. Nicméně, efektivita této prevence je podmíněna proaktivním přístupem a dostatečnými zdroji.

Posouzení spolupráce mezi jednotlivými aktéry ukázalo převážně pozitivní vnímání, s identifikovanými oblastmi pro zlepšení, zejména v překonávání nedostatku dobrovolníků a posilování společných projektů. Důležitým zjištěním bylo také uvědomění si náročnosti a často nezištné povahy práce organizátorů volnočasových aktivit, kteří věnují svůj čas a energii bez adekvátního ohodnocení.

Na základě analýzy byly navrženy konkrétní doporučení směřující k rozšíření zkvalitnění nabídky, cílení na hůře pokryté skupiny, posílení preventivních programů a podpoře spolupráce a dobrovolnictví. Jako další potenciální směr výzkumu se ukázala srovnávací studie s jinými obcemi, která by mohla přinést další inspiraci a osvědčené postupy. Zjištění a doporučení této práce mohou posloužit jako cenný podklad pro Zastupitelstvo a Radu města Březnice, popřípadě pro organizace aktivně působící v oblasti volnočasových aktivit v regionu. Mohou být využity jako východisko pro diskuzi a plánování konkrétních opatření směřujících k rozšíření a zkvalitnění nabídky,

zejména pro nedostatečně pokryté věkové skupiny, a tím posílit preventivní účinek těchto aktivit.

Závěrem lze konstatovat, že tato bakalářská práce zhodnotila systém volnočasových aktivit v Březnici a jejím okolí a identifikovala jeho klíčové charakteristiky z hlediska dostupnosti, rozmanitosti, atraktivity a preventivního potenciálu. Zjištění práce mohou sloužit jako podklad pro další diskuzi a plánování opatření směřujících ke zlepšení tohoto důležitého aspektu života dětí a mládeže v dané lokalitě.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ČECH, T. *Prevence. Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Vyd. 1. Praha: Togga, 2012. s. 110. ISBN 978-80-87258-89-7.
2. DOLL, B., et al., *Handbook of Youth Prevention Science*. 2010. Taylor & Francis. s. 245. ISBN 9780367428891.
3. FISCHER, S., ŠKODA, J., *Sociální patologie*. Praha: Grada, 2014. s. 15. ISBN 978-80-247-5046-0.
4. HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. s. 13. ISBN 80-7178-927-5.
5. JŮVA, V., et al. *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2001. s. 89. ISBN 80-85931-95-8.
6. KRECHOVSKÁ, M., et al. *Řízení neziskových organizací – klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Grada, 2018. s. 14. ISBN 978-80-247-3047-2.
7. MACEK, P. *Adolescence*. 2. upravené vydání. Portál, 2003. s. 14. ISBN 80-17178-747-7.
8. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence: [možné příčiny, současná struktura, programy prevence kriminality mládeže]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1998. s. 266. ISBN 80-7178-226-2.
9. MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Portál, 2011. s. 167. ISBN 978-80-7367-828-8.
10. MIOVSKÝ, M. *Prevence rizikového chování ve školství*. Univerzita Karlov. 1. lékařská fakulta, 2015. s. 24. ISBN: 978-80-7422-392-1.
11. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Portál, 2014. s. 29. ISBN 80-7178-295-5.
12. PRŮCHA, J., et al. *Pedagogický slovník: Nové, rozšířené a aktualizované vydání*. Praha: Portál, 2013. s. 70. ISBN: 978-80-262-0403-9.
13. SOBOTKOVÁ, V. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). s. 9. ISBN 978-80-247-4042-3.
14. ŠIRŮČKOVÁ, M., et al. *Příklady dobré praxe programů školní prevence rizikového chování*. Vyd. 1. Praha: Togga, 2012. s. 85. ISBN 978-80-87258-91-0.
15. VESELÁ, J. *Základy sociologie volného času*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1999. s. 80. ISBN 80-719-4187-5.

16. ZIMEK, J. *Ústavnost a český ústavní vývoj 4*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 30. ISBN 978-80-210-5255-0.

Elektronické zdroje

1. ANDRESOVÁ, N., *Nejdůležitější je, aby mě aktivita bavila: Přístup mladých lidí k trávení volného času*. Online. 2025. [cit. 2025-03-20]. Dostupné z WWW: <https://crdm.cz/clanky/youthwiki/nejdulezitejsi-je-aby-me-aktivita-bavila-pristup-mladych-lidi-k-traveni-volneho-casu/>.
2. *Avízo pokusného ověřování modelových školních vzdělávacích programů*. Online. 2024. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/avizo-pokusneho-overovani-modelovych-svp>.
3. *Co je EFS+*. Online. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/cs/co-je-esf>.
4. *Co jsou MAS?* Online. 2021. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: <https://www.nsmas.cz/o-nas/co-jsou-mas/>.
5. *Communities That Care*. Online. 2015. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: <https://www.ctc-network.eu/>.
6. *DOBROČINNÝ SPOLEK SV. MÁŘÍ MAGDALÉNY Z. S.* [cit. 2025-03-14]. Online. Dostupné z WWW: <https://dobrocinnny-spolek-sv-mari-magdaleny.webnode.cz/o-nas/>.
7. *Implementace a evaluace minimálního preventivního programu, systémových nástrojů ve vzdělávání a vytvoření sběrného systému v oblasti prevence rizikového chování pro pracovníky škol a školských zařízení na celostátní úrovni*. Online. 2015. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: <https://www.adiktologie.cz/implementace-a-evaluace-minimalniho-preventivniho-programu-systemovych-nastroju-ve-vzdelavani-a-vytvoreni-sberneho-systemu-v-oblasti-prevence-rizikoveho-chovani-pro-pracovniky-skol-a-skolskych-zarizen>.
8. *Kdo jsme, proč jsme?* Online. KGB. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: <https://www.kgbbreznice.cz/o-nas>.
9. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. Online. 2010. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>.

10. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. Online. 2010. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>.
11. *Projekty*. Online. 2022. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: https://www.ssstravovani.cz/neaktualni_projekty/.
12. *Rodinné centrum Pampeliška z. s.* Online. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: https://www.rcpampeliska.cz/?page_id=247.
13. *The Icelandic Prevention Model*. Online [cit. 2025-03-14]. Dostupné z WWW: https://planetyouth.org/the-icelandic-prevention-model/?utm_source.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon č. 108/2006 Sb., *Zákon o sociálních službách*. Online. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>.
2. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon č. 359/1999 Sb., *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*. Online. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>.
3. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon č. 561/2004 Sb., *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání*. Online. [cit. 2025-03-15]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.

Seznam zkratk

KGB	Kulturní Gang Březnice
MAS	Místní akční skupiny
MPP	Minimální preventivní program
NZDM	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
MŠMP	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Seznam obrázků a tabulek

Obrázek č. 1 – Graf účasti mladých lidí na organizovaných aktivitách – 2025

Tabulka č. 1 - Seznam kódů u respondenta č. 1

Tabulka č. 2 - Seznam kódů u respondenta č. 2

Tabulka č. 3 - Seznam kódů u respondenta č. 3

Tabulka č. 4 - Seznam kódů u respondenta č. 4

Tabulka č. 5 - Seznam kódů u respondenta č. 5

Tabulka č. 6 - Shrnující výskyt kódu u jednotlivých respondentů

Seznam příloh

Příloha 1 – otázky k rozhovoru

Přílohy

Příloha 1: Otázky k rozhovoru

1. Obecné otázky:

- I. Jak hodnotíte současnou nabídku volnočasových aktivit pro děti a mládež v Březnici a jeho okolí?
- II. Považujete dostupnost těchto aktivit (z hlediska finančního, časového apod.) za dostatečnou?
- III. Které věkové skupiny jsou podle Vás nejlépe a nejhůře pokryty nabídkou aktivit?

2. Otázky zaměřené na spolupráci:

- IV. Jaká je úroveň spolupráce mezi městem Březnice, neziskovými organizacemi, školami a dalšími subjekty?
- V. S jakými organizacemi/institucemi v oblasti volnočasových aktivit spolupracujete?
- VI. Jak hodnotíte kvalitu této spolupráce a jaké jsou hlavní překážky v této spolupráci?
- VII. Co by podle vás mohlo spolupráci mezi jednotlivými subjekty zlepšit?

3. Otázky zaměřené na prevenci rizikového chování:

- VIII. S jakými sociálně patologickými jevy se u místní mládeže nejčastěji setkáváte?
- IX. Jakým způsobem se snažíte zapojit rizikové skupiny dětí a mládeže? Jaké preventivní programy se v této oblasti osvědčily?
- X. Co by podle vás mohlo zvýšit efektivitu prevence?

4. Otázky zaměřené na financování a podporu:

- XI. Jak hodnotíte současný systém financování volnočasových aktivit

XII. Jaké jsou hlavní zdroje financování vašich aktivit?

5. Otázky k možnému zlepšení:

XIII. Jaké typy aktivit nebo programů zde podle Vás chybí?

XIV. Co by podle Vás mohlo zvýšit zájem mládeže o organizované volnočasové aktivity?